

Урок 1.

Тема уроку: Українські землі у складі Російської імперії: адміністративно територіальний устрій і національне та соціальне становище.

Алгоритм вивчення теми:

1. Прочитати текст параграфу 1 підручника, виписавши в зошит незнайомі та нові терміни;
2. Ознайомитися з конспектом уроку;
3. Опрацювати карту “Адміністративно-територіальний устрій українських земель в першій половині XIX сторіччя”;
4. Виконати завдання в Листі самоконтролю.

Наприкінці XVIII століття внаслідок трьох поділів Польщі та двох російсько турецьких війн українські землі опинилися у складі Російської та Австрійської імперії. На підконтрольних територіях обидві імперії розпочинають політику асиміляції місцевого населення. Однак діють вони різними методами та різними засобами.

Російська імперія розпочинає із запровадження власного адміністративно територіального устрою. Українські землі були об’єднані у 3 генерал-губернаторства, які складались з губерній (по 3 губернії в кожному). Губернії складались з повітів, кількість яких була різною в кожній губернії. Так, наприклад, землі сучасної Запорізької області належали Мелітопольському та Бердянському повіту Таврійської губернії, а також Олександрівському повіту Катеринославської губернії. Обидві губернії були частиною Новоросійської (з 1806 року – Новоросійсько-Бессарабського) генерал губернаторства з центром в м. Одеса.

Національний склад населення був строкатим, але більшість населення становили українці. Найбільше народів мешкало на Півдні. Уряд Російської імперії стимулював переселення сюди німців, чехів, болгар, греків, вірмен. Натомість переслідував кримських татар та ногайців. Водночас певних гонінь зазнають і колишні запорізькі козаки – у 1780-1781 роках за наказом уряду російські війська знищили козацькі зимівники і змушували козаків переселятися до слобод. Таким чином 1784 року виникла Новоолександрівська слобода, яка 1842 року отримала статус повітового міста та сучасну назву – Мелітополь.

За соціальним статусом більшість українців були селянами. В містах переважають росіяни, поляки та євреї.